

Slovenski dom

Štev. 260

V Ljubljani, v petek, 13. novembra 1942-XXI

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Bollettino no. 900

Le truppe italiane sul Rodano. Sbarchi in Corsica Nuovi successi di aerosiluranti nelle acque nordafricane

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Per difendere la costa della Francia meridionale da tentativi di sbarco anglo-americani, ieri le truppe della quarta armata hanno iniziato il movimento nella Francia non occupata e, oltrepassata Nizza, hanno raggiunto il Rodano. Il contegno della popolazione è calmo.

Nello stesso tempo reparti moto-corazzati, dopo aver effettuato due contemporanei sbarchi a nord e a sud della Corsica procedevano alla occupazione dell'Isola.

Anche in Corsica massima calma da parte della popolazione.

Sulla linea del confine libico egiziano il nemico ha violentemente attaccato con importanti forze corazzate: duri combattimenti sono in corso. Cinque velivoli sono stati abbattuti dalla caccia tedesca.

Formazioni aeree italiane hanno agito con rinnovato successo contro le forze navali avversarie sulle coste dell'Africa settentrionale francese: una nave portaerei e due piroscafi di grosso tonnellaggio risultano colpiti da siluri.

A nord di capo Bon un nostro ricognitore in duello con due cacciatori ne abbatté uno.

Nel Mediterraneo orientale un grosso caccia-torpediniere britannico veniva centrato da nostri aerosiluranti e visto in procinto di affondare.

Azioni notturne di bombardamento sono state condotte contro gli aeroporti di Malta.

Dalle operazioni degli ultimi due giorni due nostri apparecchi non hanno fatto ritorno.

Boji na Kavkazu so znova vzplamteli

V Stalingradu zavzete nove postojanke — Težki boji ob libijski meji
Uspešni letalski napadi na brodovje pred Alžirom in v zalivu Bugie
Nemške čete ob južni francoski obali

Hitlerjev glavni štab, 13. nov. Nemško-rusno poveljstvo je večer objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na Kavkazu so pri Alagirju v teku boji večjega obsega. V odseku pri Tuapseju so nemške čete v napadu zavzele več važnih višinskih postojank. Bojna letala so bombardirala savjetske postojanke, železniške naprave in letališča ob obali.

V Stalingradu so nemški oddelki vrgli v ostrih napadalnih bojih Sovjete iz nadaljnjih skupin hiš in oporišč. Kokno topništvo in protiletalsko topništvo sta na Volgi potopila pet večjih prevoznih čolnov. Topniške postojanke in prometne zveze v zaledju vzhodno od Volge je letalstvo močno bombardiralo.

Na bojišču ob Donu so bili na odseku romunskih čet Sovjeti v krajevnih obrambnih bojih vrženi nazaj, deloma v borbah moža proti možu.

Drugod na vzhodnem bojišču nič posebnega, razen močnih letalskih napadov na sovjetske prevoze, vojaška taborišča in oskrbovalne zveze. Pri tem so bili doseženi veliki uspehi. Nočni letalski napadi na kolodvor v Toržoku so povzročili velike požare.

V Kronštatskem zalivu je baterija mornariškega obalnega topništva z več zadetki uničila sovjetsko podmornico.

V Severni Afriki so nemško-italijanske čete ob libijsko-egiptski meji v težki borbi z močnimi angleškimi oklepni silami. Nemška lovka letala so sestrelila pet angleških letal.

V dnevni in nočni letalski napadih proti ameriško-angleškemu izkrcavalnemu brodovju pred Alžirom so bile s težkimi bombami zadete ena nosilka letal, ena križarka in velika trgovska ladja. Pristanišče v Alžiru in neko letališče v bližini mesta, ki je bilo gosto pokrito z letali, sta bila prav tako napadena.

V zalivu Bugie sta bili v zaporednih letalskih napadih potopljeni dve vojaški prevoznici ladjji s skupno 16.000 tonami, več drugih večjih ladjij in prevoznih čolnov je bilo hudo poškodovanih. Istotam so bile z bombami zadete tudi ena nosilka letal, ena križarka in dva rušilca. Vsa letala so se od teh napadov vrnila na svoja oporišča.

Nemške podmornice so potopile v napadih na ameriško-angleško brodovje v vzhodnem Sredozemlju vojaško prevoznico ladjjo z 19.600 tonami, prevoznico ladjjo družbe Blue Fanell z 12.000 tonami in tovorno ladjjo s 4000 tonami. Izmed spremljajočih vojni ladjij, med katerimi je bila tudi ena nosilka letal, sta bili s torpedi zadeti dve vojni ladjji, med njimi en rušilec razreda »Tribals«.

Pred Alžirjem je bila torpedirana ena zaščitna ladja.

Na morju pred Casablancu so podmornice torpedirale neko tovorno ladjjo in dve drugi edinici v zavarovanem konvoju.

Dne 11. novembra v vojnem poročilu omenjena ladja, ki jo je torpedirala nemška podmornica na Severnem morju, ni bila oklepnica razreda »Queen Elisabeth«, temveč, kakor je bilo ugotovljeno iz naknadnih poročil, potniški parnik »Queen Elisabeth« s 85.000 tonami.

Angleške izgube pri letalskem napadu na Sardinijo

Lisbona, 13. nov. s. Reuter poroča iz Londona: V noči na terek so bili izvedeni letalski poleti proti letališčem na Sardiniji. 19 naših strojev se ni vrnilo na oporišče.

Izkrcaje na Korziki Italijanske čete dosegle Rodan

Italijanska vojska doseгла reko Rodan — Siloviti boji na meji Egipta in Libije — Novi uspehi letalskih torpednikov ob obali severne Afrike

Italijansko uradno vojno poročilo št. 900 pravi: Za obrambo južnoafriške obale pred angleško-ameriškim poskusom za izkrcaje so čete 4. armade večer začele premike v nezasedeno Francijo. Ko so prešle Nizzo, so dosegle Rodan. Vedenje prebivalstva je mirno.

Istofasno so se motorizirani oklepni oddelki hkrati izkrcali na dveh krajih na severu in jugu

Korzike ter krenili zasedati otok. Tudi na Korziki vlada pri prebivalstvu kar največji mir.

Na mejni črti med Libijo in Egiptom je sovražnik napadel s pomembnimi oklepni silami. Potekajo zagrizeni boji.

Nemški lovci so zbili pet letal.

Italijanski letalski oddelki so s ponovnim uspehom nastopili zoper nasprotnikove pomorske

sile ob obalah francoske Severne Afrike. Kaže, da so torpedi zadeli neko letalonosilko ter dva velika parnika. Severno od rta Bon je neki naš oglednik v boju z dvema lovecema sestrelil enega izmed njiju.

Na vzhodnem delu Sredozemskega morja so naši letalski torpedniki zadeli velik angleški rušilec in videli, kako je na tem, da se potopi. Nočni bombniški poleti so bili izvedeni proti letališčem na Malti.

Z nastopom v zadnjih dveh dneh se dve naši letali nista vrnila.

Grško priznanje dobroti italijanskih oblasti

Aene, 13. nov. s. Ob koncu prvega grškega kmetijskega kongresa je prefekt pokrajine Arkadije imel govor, v katerem je med drugim dejal: »Vedenje italijanskih oblasti in italijanskih zasedbenih čet v Grčiji dokazuje, da smo imeli prav, ko smo sodelovali z njimi in si prizadevali, da bi ljudstvo odprlo svoje srce čustvom prijateljstva in sodelovanja z zastopniki velike sredozemske sojude, ki je vedno tako pripravljena olajšati naš težavni položaj.

Japonski letalski uspehi pri Aleutskih otokih

Tokio, 13. novembra. s. Pri Aleutskih otokih so Japonci od 1. julija do 31. oktobra sestrelili 32 ameriških letal. V istem času so sami izgubili dva prevozna parnika, ki sta bila hudo poškodovana ter 15 vodnih letal.

Japonsko zanimanje za poljočaj v francoski Afriki

Tokio, 13. nov. s. Japonski ministrski predsednik Tojo in zunanji minister sta izjavila večer, da Japonska z živim zanimanjem spremlja razvoj položaja, ki je nastal v francoski Severni Afriki zaradi angleškega in ameriškega napada.

Matematiki pri papežu

Vatikansko mesto, 13. nov. s. Večera je papež sprejel v konzistorialni dvorani v zasebno avdienco udeležence kongresa za višjo matematiko. Navzoče je sv. očetu predstavil akademik Severi. Papež, ki je sedel na stolu, jih je toplo pozdravil. Izrazil je veselje, da se nahaja sredi tolikih gojilcev znanosti in rekel glede vrednosti njihovih študij, da je razglabljanje matematičnih vprašanj, temelječe na neoporečni resnici, tista panoga, ki je najbolj božji znanosti. V tem vprašanju se lahko združijo vsi matematiki najrazličnejših narodov. Za zaključek je izrazil željo, da bi učenci dali svoj prispevek k bodočnosti vseh narodov, da bi se jim izpolnila vsa njihova pravilna stremeljenja. Po govoru se je papež zelo pristočno razgovarjal z vsakim od navzočih in jim dal poljubiti prstan.

Kongresniki so nato odšli v Sikstinsko kapelo, potem pa v hišico Pija IV., na sedež papeške akademije, in se zbrali v zborovalni dvorani, kjer jih je sprejel akademik profesor Lombardi skupaj s kancelarjem dr. Salviucijem. Akademik Lombardi je pozdravil matematike v svojem imenu in v imenu predsednika Gemellija in rekel, da je vesel, da je mogel sprejeti toliko svojih odličnih tovarišev. Akademik Severi se je Lombardiju zahvalil, posebno pa še patru Gemelliju, ki je hotel sprejeti kongresnike kot goste, da bi svoje delo zaključili s sejo na papeški akademiji. Prebral je potem udanostno brzojavko papežu, drugo pa patru Gemelliju. Nato je imel kongres svojo sejo pod predsedstvom akademika Lombardija. Govoril je član papeške akademije, profesor matematike na vseučilišču v Münchenu, Theodor Carre, ki je predaval o sedanjem stanju teorije analitičnih funkcij.

Vesti 13. novembra

V Sofiji potekajo pogajanja za novo trgovsko pogodbo med Bolgarijo in Nemčijo. Pogajanja se bodo končala v nekaj dneh. Nato se bodo začela podobna pogajanja s Švico.

Ameriško mornariško ministrstvo poroča, da je ameriška mornarica v drugi polovici oktobra zgubila 729 mož.

Bolgarski listi ugodno razlagajo sklep osnih sil, da bodo vojaško zavarovale francosko sredozemsko obalo in Korziko pred poskusi angleškega in ameriškega napada. Listi poudarjajo, da bo ta nagli nastop rešil Francijo in da zaradi tega francosko ljudstvo sprejema z razumevanjem.

V Odesi so odprli zavod za italijansko kulturo in sicer s koncertom, ki ga je imel goslač Ianigro. Koncert je doživel velik uspeh.

Za obletnico japonskega vstopa v vojno in za obletnico zasedbe Hongkonga bodo na Japonskem imeli velike slovesnosti, ki bodo trajale skoraj več decembra.

Japonski župani iz vse države so imeli zborovanje v Tokiju ter so sprejeli resolucijo, s katero se zavezujejo napeti vse sile za nadaljevanje vojne.

Za novega Japonskega poslanika na Švedskem je bil imenovan nekdanji japonski generalni konzul v Singapoorju.

Da bi izboljšal svoj položaj pri bližnjih predsedniških volitvah je Roosevelt predlagal, naj se ustanovi odbor 12 članov ameriške zbornice. Ta odbor bi Roosevelt obveščal o vseh skrivnostih, ki se tičejo vojnega odstopa ter bi sprejemal od njega tudi nasvete.

Nov napad italijanskih torpednih letal na ameriške ladje v zahodnem Sredozemlju

Vojni odsek, 13. novembra. s. Oddelki italijanskih letal, ki nastopajo na zahodnem Sredozemlju, so tudi večer nadaljevala uspešno delo proti nasprotnim silam v Severni francoski Afriki ter spet dosegla nove uspehe. Ogledna letala so stalno nadzorovala gibanja ameriških enot tako na morju kakor na kopnem. Ker je bilo mnogo parnikov in spremstvu vojni ladjij na morju pri Bougieju, so italijanska torpedna letala tja usmerila napad. Kakor v prejšnjih dneh so italijanska letala spet priletela ob mraku, da bi nasprotnika čim bolj presenetila. Ladje so ravno plule, ko so bile napadene in čeprav je bila protiletalska obramba precej huda, so se torpedi natančno približevali svojim tarčam. Neka ameriška letalonosilka, ki je z dvema križarkama vred spremljala nekaj parnikov, je bila zadeta: drug torpedo pa je zadel še natovorjen parnik. Opazili so, kako se

je z ladje dvignil visok steber dima. Ker se je medtem zmračilo, niso letalci mogli ugotoviti celotnega uspeha tega napada, ni pa izključeno, da zadete trgovske enote sploh niso mogle več pluti dalje.

Pomen sedanjih bojev v Afriki in na Sredozemskem morju

Rim, 13. nov. s. Predsednik južnoafriške vlade Smuts je večer govoril v Londonu in zlasti poudarjal pomen sedanjih bojev v Afriki in na Sredozemskem morju. Dejal je: »Tisti, ki ima oblast na Sredozemskem morju, ima tudi ključ do Evrope.«

Ameriški nastop v Afriki za Italijo nobeno presenečenje

Madrid, 13. novembra. s. List »Pueblo« razpravlja o drugem bojišču v Afriki in o vedrosti italijanskega ljudstva ter pravi, da so »varstveni ukrepi in primerni ukrepi za odgovor bili takojšnji in nagli. Clankar v španskem listu zanikuje, da bi ameriški poraz v Severni Afriki pomenil kako presenečenje, zakaj italijanski tisk ni nikdar zanemaril objavljanja novic in razprav glede ameriških načrtov za vdor v Afriko in glede angleških načrtov za odprtje novih bojišč.

Nemška sodba o delu italijanskega letalstva

»Italijanski orel je svoje krepilje zasadil angleškemu kitu v hrbet ter ga premagal«

Rim, 13. novembra. s. Delovanje italijanskih torpednih letal na Sredozemlju in njihovi veliki uspehi so v nemških krogih naleteli na velik odmev. Tako je leipziška radijska postaja poročala: »Delovanje italijanske letalske sile v napadu proti angleškemu brodovju je bilo odlično in je rodilo mnogo stvarnih uspehov v vseh dobah vojne prav do danes. Posebno torpedna letala so dajala angleškemu mornariškemu poveljstvu čedalje večje skrbi, zakaj vselej kadar so angleške spremljevalne skušale prodreti skozi zaporo sredozemskih voda, so jih napadala v vedno večjem številu. Od 13. avg. 1940, ko je prvo torpedno letalo priletelo do aleksandrijskega pristanišča, pa prav do danes je torpedno letalstvo čedalje bolj napredovalo v številu in uspešni napadalni sili. Najprej so nastopila samo posamezna letala, potem pa že razne manjše skupine in v posebno pomembnih primerih celo večji oddelki. Tako so posadke dobile potrebne izkušnje, izdelava novih torpednih letal pa se je tudi toliko zboljšala, da so 27. septembra 1941 že lahko nastopili s samimi oddelki torpednih letal proti veliki angleški ladijski sprempljavi, ki je bila močno zavarovana. Italijanska letalska sila je ta dan prizadela angleškim pomorskim enotam zelo hud udarec. Italijanski orel je svoje krepilje

zasadil angleškemu kitu v hrbet ter ga premagal.

Torpedna letala so tedaj potopila tri križarke ter s 15 torpedi bolj ali manj poškodovala še 9 drugih angleških enot. Februarja leta 1942 so italijanski in nemški bombniki ter italijanska torpedna letala potopila eno križarko, enega rušilec, neko manjšo enoto in sedem parnikov. Vrh tega so bili poškodovani: štiri križarke, en rušilec ter osem parnikov. Meseca marca je od 19 italijanskih torpedov zadelo nasprotno brodovje 17, tako da so se morali Angleži vrniti v oporišče, medtem ko so jih italijanska letala zasledovala. Junija ter avgusta istega leta je nasprotnik znova skušal z dvema velikima ladijskima skupinama prodreti skozi sicilski preliv. V spremstvu so imeli poleg znatnega števila križark še bojne ladje in letalonosilke. Obakrat pa so se morali Angleži po zelo hudih izgubah vrniti v Gibraltar, ker so jih bombe in torpedi preveč hudo zdelali. Vredno je omeniti, da so avgusta imeli v spremstvu že štiri letalonosilke, dočim sta poprej bili samo dve, kar nedvomno dokazuje, kako važno vlogo so imele italijanske sile, posebno še torpedna letala, v boju proti nasprotnemu brodovju.«

Francoska vlada zapoveduje v Afriki odpor do skrajnosti

Vichy, 13. novembra. s. Francoska vlada se je sešla pod predsedstvom maršala Petaina. Zlasti so razpravljali o vojaškem položaju v Severni Afriki. Maršal Petain in vlada, pravi uradno poročilo, so izkazali spoštovanje zvestobi in hrabrosti vojske v Afriki, kateri naročajo, naj nadaljuje boj do konca svojih sil, to pa zaradi koristi Francije in imperija.

Angleško-ameriška obvestila skušajo dopovedati, da naj bi bil v nasprotju s tem naročilom

admiral Darlan, ki je ob zasedbi bil v Alžiru, povabil francosko vojsko v Maroku in Alžiru, naj neha z odporom. V Vichyju niso objavili novih uradnih obvestil o nadaljnjem poteku odpora.

V Turčijo je dopotovalo okoli 300 nemških državljanz iz Palestine in sicer v okviru akcije nemškega zunanega ministristva za vrnitev nemških državljanov iz tujine.

Poslanica regenta Horthyja o načelih madžarske politike v sedanji vojni

Budimpešta, 13. nov. s. V madžarski poslanski zbornici v senatu je predsednik vlade dr. Kallay prebral važno poslanico državnega upravitelja. V njej se regent zahvaljuje za vse, kar je madžarska zbornica storila v dostojno počastitev spomina Štefana Horthyja, ki je junaško padel na vzhodnem bojišču. Poslanica vsebuje nekaj programatičnih točk za madžarsko politiko.

Madžarska je stopila v odločilno razdobje svoje zgodovine. V tej vojni, poudarja regent, je potrebno, da določata stališče Madžarske čast in zvestoba madžarskega ljudstva, to pa zaradi koristi madžarskega plemena in domovine.

»Ne želimo drugega kakor dobro narodu. Pri vsakem vprašanju in v vsaki okoliščini se mi-

slim ravnati po koristih države. Potrebno je, da bodi madžarska vojska vedno močnejša, da bi lahko bila kos vsakemu položaju. Sleherni Madžar mora vedno bolj zaposlovati svoje sile in svoj denar zaradi službe madžarski stvari.«

Regent trdi v svoji poslanici tudi, da zahteva doba, v kateri živimo, preosnovne, ki bodo izvedene v blagor ljudstva. Poudarja dalje nujnost, da bodi vse ljudstvo zdaj bolj kot kdaj zedinjeno v boju, ki bo za stoletje odločil usodo Madžarske. »Prepričan sem,« končuje regent, »da bodo vsi Madžari izpolnili svojo dolžnost, tako da bo domovini in madžarskemu ljudstvu zagotovljena srečnejša bodočnost.«

Branje spomenice je sprožilo mogočne in goreče minifestacije za regenta.

Napredek poljedelstva v dvajsetih letih fašizma

kakor ga je označil državni podtajnik Mannini

Državni podtajnik Sergio Mannini je objavil v »Zborniku za čezmorske pokrajine« pod naslovom: »Dvajsetletnica« kratak, toda jedrnat pregled o uspehih, ki jih je fašistični režim dosegel ali pa jih namerja doseči na terišču poljedelstva.

Javnosti je znano, da se da vse dvajsetletno delo fašističnega režima razdeliti v dve obdobji, namreč v bitko za žito in v bitko za izsušitev zemljišč, ni pa zadosti znano, da sta pomenili in še pomenita ti dve dobi prenosno italijanskega poljedelstva tako v gospodarskem kakor socialnem pogledu, razen tega pa se je močno razvil ves napor za preureditev in organizacijo poskusnega raziskavanja in tehničnega izpopolnjevanja, kar bo svoje sadove moralo še roditi.

Nato navaja pisec v zgoščenih odstavkih, kakšne so bile najvažnejše pobude, ki so rodile tako uspešne rešitve italijanskega kmetijskega vprašanja.

Pravi takole: Italijanski strokovnjaki in preizkuševalci, med katerimi zavzema prvo mesto veliki Stampelli, so se lotili najprej izbora semen. Najin gnojenja se je izpolnil in izboljšal ob novih dogobjih, kakor je na primer zimsko gnojenje, in tako se je ustvaril takšen napredek, ki bi ga smeli šteti za pravi preobrat. Vprašanje ureditve namakanja zemljišč je postalo posebno važno za kme-

tovalce, ki znajo ceniti borbo in obrambo proti prenapljamim spremembam toplote, kakor tudi proti deževnosti in podnebju kakor je naše. Letočasno se je posvečala skrb kokovostni izboljšavi naše govedoreje, katere vloga v naprednem kmetijstvu je vedno jasnejša in pomembnejša.

Ni manjši uspehi, kakor v bitki za žito, pa so bili doseženi pri izboljševanju zemljišč. Mannini navaja tudi za to področje podatke o velikem in gotovem napredku in o uspehih, ki so bili doseženi. Podprl je svoje zaključke s primerjalnimi številkami. Zatrjuje, da se napredek tehnike in borba proti krajavnemu neugodnostim nadaljujeta za izboljšanje socialnega položaja delavca, tako da prinaša orjaško delo režima v korist kmetijstva tudi resnično in pravo poljedelsko prenosno, četravno se to izvaja brez preobratov in brez nevarnih zastojev.

Če se vrže bežen pogled na intenzivno delo v teh dvajsetih letih, se lahko reče, da se je kmetijstvo prerodilo in razcvetelo in izšlo iz svoje privrjalne dobe in je to delo trajalo nepretrgoma in brez odmorov, naletelo pa je tudi na vse podpore pri državi in obdobjevno vredno stremenje italijanskega kmetovalca k napredku.

Kdaj naj sadimo sadno drevje - spomladi ali jeseni

Zadnje tri zime, posebno še letošnja, so ugonobile zelo mnogo sadnega drevja: letos pa je mlado drevje še zlasti mnogo trpelo zaradi mraza. Kakor smo ravno letos videli, gre sadje kaj rado v denar, ker služi v tem času ne samo kot izhoren dodatek k raznim jedem, marveč ga naše gospodinjice uporabljajo kot samostojno jed. Zaradi teh razlogov so v okolici mesta in na deželi pričeli stremeti za tem, da posade čim več sadja in tako odponorejo sebi in drugim ljudem.

Kakor je bilo že poročano, je Gospodarska zveza v prav kratkem času razprodala ogromno količino sadja, ki ga je pokupila na Dolenškem in uvozila v mesto. Sadje za današnje razmere ni bilo drago, vendar je vrlo pridelovalcem precej denarja.

Nekateri posestniki sadovnjakov ne vedo prav, kdaj bi sadili sadna drevesca. O tem se je v zadnjem času razvilo že precej pisarij, vendar je umstno, da se še enkrat o tem vprašanju porazgovorimo.

Odgovor na vprašanje, kdaj saditi sadno drevje, je nekoliko težji, kot se dozeva, saj je treba predvsem poznati vremenske prilike in nepravilne, zemljo, čas in pa tudi vrsto drevja.

V vinorodnih krajih s toplo jesenjo, boli milo zimo, z malo snega in zgodnjem pomladjo brez velikih padavin, bomo brez nadaljnjega sadili v jeseni, da se drevesce že nekoliko vkorenini do pomladi. Pri pomladanskem sajenju bi v teh krajih primanjkovalo potrebne vlage za razvoj.

V nasprotnem primeru, kjer je jesen kratka, zima dolga in pozna pomlad z večjimi namizni in daljšim dežjem, je edino pravilno sajenje pomladi.

Za jesensko saditev pa moramo že avgusta pripraviti vse potrebno, izkopati primerne jame, navoziti potrebne zemlje, pripraviti kole itd., da imamo, ko dobimo sadike, že vse pripravljeno. V zadnjem trenutku kopati jame in površnje saditi drevesce nam ne bo samo nič koristilo, pač pa le škodovalo, zato je najbolje, da počakamo v takih primerih do pomladi, da lahko delo v miru in pošteno opravimo. Jeseni imajo tudi drevesnice več blaga na razpolago, zato je tudi s tega razloga pametneje prej saditi, da nam ne ostane v drevesnicah samo izbirok.

Pri odgovoru, kdaj saditi, se moramo tudi pozanimati, kako je z zemljo. V suhi, lahki in topli zemlji sadimo v jeseni, v težki in mokri pa spomladi.

Tudi glede sort si moramo biti na iasnem. V glavnem sadimo, seveda če so vsi pogoji zato, pečkatno sadje v jeseni, koščičasto, posebno

breskve in marelice pa spomladi. One rastline, ki zgodaj odzveno kot na pr. ribez, pa posadimo tudi v jeseni. Pečkato sadje pri jesenski saditvi obrežemo, dočim pustimo koščičasto neobrezano do pomladi.

Jeseni je najprimernejši čas za saditev v drugi polovici oktobra pa do 10. novembra, če je vreme še lepo. Sadimo le ob lepem vremenu, ko je zemlja kolikor toliko suha.

Ker pa ne vemo, kakšna bo zima, pokrijemo drevesni kolobar v premeru 1 m s hlevskim gnojem, da obvarujemo koreninice pred prazom.

Zima že trka na vrata, na vrtu pa cveto trobentice

Ljubljana, 13. novembra

Lahko rečemo, da zima že trka na vrata, da po snegu diši vedno bolj iz dneva v dan, da smo mogli že ugotoviti, da je padlo živo srebro celo pod ničlo, vendar to matere prirode nič ne moti. Ona gre svojo pot in si izmišlja velikokrat čisto nekaj svojega. Že sredi novembra smo in kdo bi si mislil, da bo zacvetela na vrtu še trobentica ali kakšen drug cvet. Pa se je Vesna letošnje leto že v drugo zmotila in okrasila vrt z lepim šopkom trobentic. Kar presenečeni smo bili, ko nam jih je prinesla večeraj dopoldne v naše uredništvo gđ. Jenkova. Rumeno, krasno razcvetele trobentice je dobila na vrtu ge. Novakove v Tavčarjevi ulici 10. Skoraj ne bi verjeli, pa je bilo vendarle res: Zgodnji spomladanski cvet, ki se je tokrat zmotil in pokukal letos že vdružil na dan. Seveda bo cvet kmalu ovenel, listje bo tudi ovenelo, saj je le prehladno, da bi nežni cvet ostal pri življenju.

S štaierskega

Poroke. V Ptujtu sta se poročila Ludvik Babošek in Justa Klirarčeva, v Slovenski Bistrici pa Franc Vrhovnik in Terezija Šticlova ter Alojz Zalošnik in Marija Štampljova. V Račnem so se poročili Jožef Koelper in Marija Mariničeva ter Karel Breznik in Jožefa Horvatova. V Mariboru sta se poročila učitelj Jožef Wollny in Elizabeta Bergerjeva z Dunaja.

Opozarjamo na nedeljsko predstavo »Očenaš«. Začetek bo ob 15. Dramatski cikelus, ki vsebuje sedem podob in uvod, je miselna ilustracija sedmih prošanj in molitve. Delo je zrežiral avtor Edv. Gregorin. — Preskrbite si vstopnice v predprodaji!

ROKODELSKI ODER

V komediji »Roksic« srečujemo dva svetlova: svet prefinjenosti, navorce in lažnivega bleška ter svet ljudi, ki so si ohranili svoj od Boga jim dani značaj nepopačen, brez vsega izumetničenja. »Roksic«, to veselo in zdravo dekle, bojuje ob strani svojega nekoliko okornega, a dobrega očka, žilav boj z umišljeno veličino in narejenostjo svoje starejše sestre in matere, dokler ne zmaga ona v ljubezni do očka v družini. To veselo zmago pridite pogledat prihodnjo nedeljo ob pol petih na »Rokodelski oder«.

kakor huda. — Fiorentina bo imela doma opravka z Ligurio. Domačinom obetamo zmago, saj se bo borila s slabejšim nasprotnikom. — Državni prvak Roma, ki mu letos kar ne gre tako, kot bi se zanj spodobilo, bo doma igrala z Atalanto. Kot mislimo, bo obe točki dobila Roma in pripisala dve točki sebi v prid. — Huda bo borba tudi v Genovi, kjer bodo gledali v tekmi nevarni Lazio iz Rima. Teško je reči, kdo bo zmagal. Borba pa bo brez dvoma sila vroča. — Prav tako bo huda v tekmi med Juventusom in Bologno. Tudi v tej tekmi bi bila napoved o zmagi neumestna. — Vodeči Livorno bo imel doma tekmo z novopečencem Barijem. Kaj malo upanja ima lahko Bari, da bi tekmo odločil sebi v prid, ali iztisnil vsaj točko, saj mora vedeti, da mu bo stal nasproti letos sijajno razpoloženi Livorno, ki se mu dragocene točke kar kopicijo. Prav prepričani smo, da bo tekmo tudi tokrat Livorno odločil v svojo korist in najmanj za teden dni še odbral vodilno mesto v prvenstveni tabelici. Tudi po nedeljski tekmi bo vozil Livorno pred ostalimi za najmanj štiri točke, to smemo že danes ugotoviti. — Letos nesrečno moštvo Triestine bo imelo tekmo spet doma. Nasproti je bilo stala enajstorica Ambrosiane. Ali bo spet tekma končala neodločeno? Ali jo bodo morda celo izgubili? Enega in drugega bi bilo sila škoda, saj Triestina potrebuje točk, kot suha zemlja dežja. Po papirnatih računih in kot stoji stvari dozdaj v prvenstveni tabelici, bi dali, čeprav neradi, spet prednost gostom, saj je njihovo moštvo v tabelici zdaj s 7 točkami na četrtem mestu, dočim je Triestina s 4 točkami šele na nesrečnem 13. mestu. Želimo, da bi se v nedeljo Triestini nasmehnila spet sreča in se ji še dolgo vztrajno smejala!

Pokrajinska zveza za pomoč materam in otrokom

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja na podstavi čl. 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in upošteva potrebo, da se na ozemlju pokrajine uredi pomoč za matere in otroke:

Čl. 1. Ustanavlja se in podreja neposredno Visokemu komisariatu Pokrajinska zveza za zaščito mater in otrok v Ljubljani. Zvezi pripadajo občine ter za to ustanovljene javne in zasebne ustanove, katerim sta namen zaščita in pomoč materam in otrokom.

Čl. 2. Zveza ima nalogo izvrševati pomoč mater in otroku po glavnih smernicah narodne ustanove za zaščito mater in otrok — Opera Nazionale per la protezione della Maternità ed Infanzia.

Čl. 3. Zlasti ima Zveza na skrbi: 1. ustanavljanje kuhinj za matere; a) za siromašne nosečice, od 6. meseca nosečnosti dalje; b) za siromašne doječe matere, do otrokovega 7. meseca;

2. ustanavljanje materinskih in otroških posvetovalnic, Otroške posvetovalnice sprejemajo zdrave otroke od rojstva do dovršenega tretjega leta zaradi obhodnega nadziranja njih rasti ter za vzrejne nasvete. Sprejemajo tudi starejše otroke do pubertete;

3. ustanavljanje razdeljevalnic: a) mleka, b) moke in drugih živil in okrepčil za siromašne otroke, ki jih matere ne morejo dobiti;

4. spravljanje nepriznanih nezakonskih norovojenčkov v najdenišnice ali v sprejemališča;

5. ustanavljanje zavetišč za dojenčke in odstavljene otroke do tretjega leta, če jim je mati zapostavljena zunaj hiše in jih čez dan ne more varovati, ali bi bila iz drugih vzrokov v stiski.

Zveza lahko v celoti ali tudi le delno združi v posebnih materinskih ali dečjih domovih delovanje iz točk 1. do 5.

6. Zveza lahko pomaga tudi drugače: a) z oddajanjem otrok rednikom; b) s spravljanjem pravstveno ali gmotno zapuščenih otrok v kmetijske kolonije ali v vzgojevališča; c) z mesečnimi podporami (živili, oblačili, zibelkami itd.) nosečim in doječim materam, ki ne morejo obiskovati kuhinj ter za prehrano otrok, ko se odstavijo pa do tretjega leta; d) s plačevanjem nagrad za pripoznavanje in pozakonyevanje nezakonskih otrok; e) z zagotovitvijo pomoči in zaščite telesno in duševno nenormalnim otrokom, slepim in gluho-nemim; 7) skrbč za prevzgojitev zahredlih otrok.

Čl. 4. Zveza skrbi za vzporeditev in za nadzorovanje obstoječih zasebnih in javnih ustanov za pomoč materam in otrokom, usmerjajoč njih delovanje po najnujnejših potrebah prebivalstva in skrbč za potrebne spremembe zadevnih pravil in poslovnikov. Te ustanove se z odlokom Visokega komisarja lahko združijo ali spojijo z Zvezo.

Čl. 5. Zveza za zaščito mater in otrok ostvarja svoje namene: 1. z zneski, katere ji da na razpolago vsako leto Narodna ustanova za zaščito mater in otrok; 2. z morebitnimi dohodki od imovine iz volil, daril, naklonil ali podpor, določenih Zvezi ali vobče za otroke brez navedbe ustanov ali zavodov; 3. z morebitnim nakazilom sredstev Visokega komisarja; 4. s sredstvi, določenimi za podporo materam in otrokom v proračunih občin ali drugih ustanov z odlokom dodeli Zvezi; 5. z naklonitvami ali drugačnimi dohodki.

Čl. 6. Zvezo upravlja svet, sestavljen iz predsednika, ki ga imenuje Visoki komisar in iz naslednjih članov: pokrajinske zaupnice Ženskkih fašijev, ki je podpredsednica, nadzornika

zdravstvene službe Visokega komisariata, načelnika oddelka za socialno skrbstvo Visokega komisariata, enega ali več strokovnjakov za skrbstvo, ki jih izbere po možnosti Visoki komisar izmed predavateljev ali specialistov zadevnih strok.

Čl. 7. V občinah opravlja Zveza svojo nalogo po patronatskih odborih, sestavljenih v občinah do 5000 prebivalcev iz treh, v drugih občinah pa iz petih članov. Župan je po svojem položaju predsednik tega občinskega odbora. V odboru so še odposlanca pokrajinske zaupnice Ženskkih fašijev, okrajni zdravnik ali pogodbni zdravnik, ljudskoškolski učitelj in duhoven, ki opravlja dušno pastirstvo. V manjših občinah se izbere tretji član iz treh poslednjih strok. Odbor se sestavi z odlokom Visokega komisarja.

Čl. 8. Ta naredba, s katero se razveljavljajo vse njeje nasprotujoče ali z njo nezdružljive določbe, stopi v veljavo z objavo v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, 10. novembra 1942-XXI.

Visoki komisar: Emilio Grazioli

Šport

Še k lepi tekmi Fiumana : Vojaško predstavništvo

O sami tekmi smo že poročili večeraj in na kratko omenili, da sta obe moštvi predvedli zelo borbeno igro in pokazali nešteto lepih in odličnih potez. Da bo naše poročilo tem popolnejše moramo omeniti nekatere odlične predstavnike Vojske in civilne uprave, ki so z velikim zanimanjem sledili poteku igre. Malo pred pol tretjo uro, ko se je tekma začela, so zasedli častna mesta na levo okrašen tribunl tle odličniki: Podprefekt David v zastopstvu Ekse, Visokega komisarja, Ekse, generala Robottija je zastopal general Fava, podzvezni tajnik Capurso je zastopal odsotnega zveznega tajnika, dalje general Perni, kvestor Ravelli in predstavništvo nemškega konzulata. — Kot smo že v prvem poročilu omenili, je bil Stadion slavnostno okrašen s številnimi zastavami prijateljskih in zavezniških držav. Takoj od začetka tekme so igrali kakor tudi vsi prisotni izkazali z enominutnim molkom čast vsem tistim, ki so padli za blagor domovine. Moštvi sta nastopili v tehle postavah: Fiumana: Constattini, Maras, Rubinati, Borghi, Loich, De Giovanni, Poggi, Paolini, Zidarich, Cossovich, Zambelli. — Vojaško zastopstvo: Ferrari, Nabitati, Darin, Pez, Della Libera, Rinaldi, Tognoni, Molinelli, Bertozzi, Favalli in Gianco. Sodil je poročnik Fuoco.

Še dve nedelji bomo gledali nogomet

Kakor so letošnje leto naši domači nogometiški kasmu začeli z nogometom, tem težje se zdaj poslavljajo od okroglega usnja. Potem ko so z več ali manj sreče prebrabili nedavni občirni turnir, v katerem je ostala Ljubljana kot končni zmagovalce, že se je delovno moštvo Tobačne tovarne odločilo, da bo samo priredilo hitri turnir štirih domačih klubov. V ta namen je pokrajinski Dopolavor razpisal lep pokal, uprava tobačne tovarne pa je dodala za tolažilno darilo še enega. Vodstvu kluba se je posrečilo dobiti k sodelovanju te klube, ki so bili rade volje pripravljeno sodelovati: Mladika, Zabjak in Ljub-

ljana. — V nedeljo bo na sporedu prvi del tekme. Pare so določili takole: V prvi tekmi se bosta pomerili moštvi Zabjeka in Mladike, v drugi pa Ljubljane in Tobačne tovarne. — Vse tekme bodo odigrane na lepem Stadionu. — Prva tekma se bo začela ob pol dveh. Igra bo trajala dvakrat po 35 minut. Potem bo sledil drugi par. Čez teden dni pa se bodo potem sestali na zelenem polju zmagovalci in premaganci. — Ne bo težko ugotoviti, kdo bo zmagal v prvi tekmi. Vso prednost dajemo simpatični in tehnično bolj izenačeni enajstorici Mladike, ki je dala pred nedavnim okusiti svoje znanje celo rutinirani Ljubljani. Bolj napeta in borbeno bo druga igra, v kateri se bosta pomerili moštvi, ki sta med seboj čisto druga kova, kar se načina igre tiče. — Ljubljana ima igralce, ki so tehnično dobro podkovani in ki imajo tudi že trda izkustva za seboj, moštvo Tobačne tovarne pa se odlikuje po veliki volji do zmage in odlični borbenosti. Kdo bo torej zmagal, ali tehnika ali žilavost. Včasih prva podleže drugi. Ali bo to tudi v nedeljo? Bomo videli. — Torej, prijatelji okrogle žoge, še se boste imeli priliko zabavati ob lepih igrah in navduševati svoje na leženem polju. Zato v nedeljo vsi na Stadion!

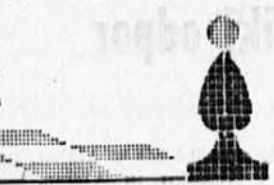
Pred sedmim kolom državnega nogometnega prvenstva

Prihodnjo nedeljo bodo nadaljevali po italijanskih nogometnih igriščih klubi svoj prvenstveni ples. Na sporedu bodo spet vse določene tekme v vseh razredih. V A razredu se bodo srečale tele enajstorice: Milano : Venezia, Vicenza : Torino, Fiorentina : Liguria, Atalanta : Roma, Genova : Lazio, Juventus : Bologna, Livorno : Bari, Triestina : Ambrosiana.

Milano bo imel v gosteh igralce iz Venezie. Ne motimo se, če predvidevamo zmago domačinom, vsaj po papirnatih računih: Milano je v prvenstveni lestvici dozdaj na osmem mestu s 6 točkami, Venezia pa sedi trdno na repku z dvema točkama. — Nevarna Vicenza bo imela doma hudo tekmo s Torinom, ki od tekme do tekme vedno silneje rine v osprejde. Zdj se mu je posrečilo, da je privozil na drugo mesto, dočim je Vicenza na 10. mestu s 5 točkami. Menda bodo zmagali gostje. — Tekma bo vse-

S. S. VAN DINE:

Skrivnostni tekač

Kriminalni roman

A ni vstopil. Ustavil se je pri vratih in nas gledal, kakor bi mu iskrate letale iz oči, in kakor da se čudi, zakaj je v materini sobi toliko ljudi. Adolf je bil visok največ meter štiri-deset. Bil je prav tak kot vsi grbasti ljudje. Njegova kolena so bila upognjena, njegovi telesni pohabljenosti pa je dajala še prav posebni poudarek ogromna glava, ki se je gugala na tankem vratu kot na kakšnem stebelcu. Z obraza pa se mu je kljub temu razodeval tako bister um in tolikšno vmeno, da je to v vsakem človeku takoj zbudilo pozornost. Zelo verjetno je imel profesor Dillard čisto prav, ko je tega človeka imenoval matematični velem.

»Kaj se je vendar zgodilo?« je spregovoril z drobnim in nekak tresočim glasom. »So ti gospodje vsi tvoji prijatelji, Bella?«

Dekle je že nameravalo odgovoriti, pa jo je Vance z roko ustavil.

»Gospod Drucker, tu v bližini se je odigrala žaloigra. Tukaj vam predstavljam okrožnega upravnika Markhama in narednika Heatha s policijskega ravnateljstva. Prosili smo go-

spodično Dillardovo, naj nas pospremi sem, ker bi radi zvedeli, če je gospa videla, kaj se je dogajalo danes dopoldne na strelišču pri Dillardovih.«

»Zaloigra... Kakšna žaloigra?« se je začudil Drucker.

»Neki gospod Robin je bil s puščico ustreljen!«

Druckerjev obraz se je krčevito zgrbančil.

»Robin, umorjen, umorjen?... Kdaj?«

»Med enajsto in dvanajsto uro.«

»Med enajsto in dvanajsto.« V hipu se je grbec vrgel proti materi. Videti je bilo, da vznemirjenje v njem vedno bolj narasta. Z dolgimi prsti je nemirno svaljkjal rob svojega jopiča.

»Mama, kaj si videla zuna?«

»Kaj hočeš reči, sinko?« je mrmrala gospa, kot bi bila vsa uničena.

»Kaj hočeš reči? Hočem reči, da sem približno ob tistem času slišal krik od tukaj.«

»Saj ni res, nires! Motiš se! Danes dopoldne nisem niti enkrat zakričala.«

»No, dobro potem... potem je mo-

ralo biti kaj drugega.« Grbec v hipu ni bil nič več razburjen, namesto tega vznemirjenja pa se je na njegovem obrazu pojavila očitna resnost. »Toda dejstvo je, da sem takoj, ko sem zaslišal krik, stekel po stopnicah navzdol in nekoliko prislunhl pri tvojih vratih. A vse se mi je zdelo mirno in tiho. Slišal sem le, kako si hodila po sobi sem in tja ter tiho pela neko pesmico. Nato sem se vrnil na svoje delo.«

Gospa Druckerjeva si je z robcem zakrila oči.

»Si ti med enajsto in dvanajsto uro delal?« Njen glas je znova postal nemiren. »Večkrat sem te klicala...«

»Sem slišal, a nisem odgovoril, ker sem imel preveč dela.«

»Torej je bilo vendar takol...«

Počasi je obrnila glavo proti oknu. »Misliš sem, da si odšel z doma. Pa mi nisi nič povedal...?«

Povedal sem ti, da bom šel k Dillardovim. Sigurda pa ni bilo doma in sem se vrnil malo pred enajsto.«

»Nisem te videla, da bi bil prišel domov.« Stara gospa je bila očitno izčrpana. Nekaj časa je kakor brez moči ležala v naslonjaču, njen pogled pa se je zgubljal na steni pred njo.

»Ko sem te klicala,« je še pripomnila, »in nisem dobila nobenega odgovora, sem upravičeno mislila, da te ni doma.«

»Od Dillardovih sem odšel skozi železna mrežasta vrata, ki drže na Riverside, da se po parku malo sprehodim...« Ob teh besedah se je go-

spa Druckerjeva očividno spet razburila. »Potem sem se vrnil domov in sicer skozi glavna vrata.«

»In ti praviš, da si me slišal zakričati...?« Toda, za božjo voljo, čemu naj bi bila vendar kričala, dragi moj sinko? Danes dopoldne nisem čutila nobenih bolečin v hrbtu, kakor jih čutim običajno...«

Drucker je namršil obrvi in ves nemiren pogledal najprej Vanceja, nato pa Markhama.

»Nekdo je zakričal tu. Dobro sem slišal. Bil je ženski glas... in tista ženska je bila tu v tej sobi.« Za trenutek je počakal, potem pa še pripomnil: »Bilo je približno ob pol dvanajstih.« Nato je umolknil, sedel v enega izmed naslonjačev, sklonil glavo in gledal v tla.

Ob takšem čudnem razgovoru med materjo in sinom smo bili vsi kakor okameneli. Vance pa je bil zatopljen v oljnat sliko, ki je visela na steni. A dobro sem vedel, da mu ni ušla niti črka, niti kak odtenek glasu. V hipu se je obrnil, pomignil Markhamu, naj se ne vmešava, ter se nato približal gospej Druckerjevi.

»Zelo nam je žal, gospa,« se je opravičil, »da smo vas vznemirjali. Oprostite nam, če vam je mogoče.«

Nalavno se je priklonil in se obrnil k gospi Dillardovi.

»Ali nas hočete pospremiti, ali pa bomo morali sami poiskati izhod?«

»Grem z vami,« je odgovorilo dekle; nato je še stopila k gospej Druckerjevi in jo objela okrog vratu.

»Ali nam boste oprostili, lady Mae?« je vprašala ljubeznivo. In potem jo je spet prisrčno poljubila na čelo.

Ko smo odhajali, se je Vance kakor po nekem notranjem ukazu obrnil in zapovedovalno dejal Druckerju: »Bolje bo, če greste z nami. Utegnilo bi nas zanimati, kaj veste o gospodu Robinu.«

»Ne hodi z njim!« je zavpila gospa Druckerjeva in se spet vzdignila v naslonjaču. »Ne hodi! Hočejo ti storiti zlo!...«

Grbec je vstal.

»Čemu ne bi smel iti?« jo je korajžno zavrnil. »Hočem priti stvari do dna. Po vsem tem utegne biti res, da jim lahko še kaj koristim...« In s kretnjo, ki je razodevala neko nestrpnost, se nam je pridružil.

VI. poglavje.

»Jaz,« dejal je vrabec...«

Sobota, 2. aprila ob 15.

Ko smo se vrnili k Dillardovim v salon ter se poslovlili od Belle, ki je odšla k stricu, je Vance brez kakšnega posebnega uvoda nadaljeval z zasliševanjem.

Nisem hotel še naprej vznemirjati vaše matere, gospod Drucker, in vas zasliševati v njeni navzočnosti. Ker pa vidim, da ste bili danes dopoldne malo prej, preden je bil umorjen gospod Robin, tu na obisku, je nujno potrebno, da čeprav samo zaradi uradne dolžnosti, kakršno imamo pri takšem postopku, da odgovorite na nekatera naša vprašanja.«

Tudi med je treba znati pravilno shranjevati

Ljubljana, 13. novembra.

V zadnji številki Slovenskega čebelarja je napisal Fr. L. poučen članek o shranjevanju medu. Zaradi zanimivosti ga v celoti ponastiskujemo:

Zdi se mi, da na to zadevo tudi čebelarji sami premalo pazimo. Tako sem videl na primer pri znancu čebelarju, da je imel med v odprtih posodah v shrambi za jedila tik kuhinje, češ da je bolj pri rokah.

Pri shranjevanju medu moramo paziti zlasti na dve stvari: na posodo za med in na prostor, kjer ga hranimo.

Kdor ima manjše količine medu, ga navadno hrani v steklenih posodah, ki pa morajo biti zgoraj enake širine kot spodaj. Če so zgoraj ožje, se mu lahko pripeti, da mu med steklenice ob kristaliziranju razžene. Kdor pa si le ne more pomagati z drugačno posodo, naj pri polnjenju takih steklenic dne v sredino medu palčico, ki jo odstrani šele, ko bo med že nekoliko strjen. Pri nastali luknji dobi sedaj med toliko prostora, da se lahko razteza v to smer. Vsaka posoda pa mora biti trdno zaprta ali zavezana s pergamentnim papirjem.

Običajno pločevinasto posodo vseh velikosti pa dobi vsak v Društvu čebelarjev. Te so prav primerne za med, dobro zapirajo in so varne za prenašanje ter preostanek, kar o steklenicah ne moremo reči.

V prejšnjih časih so bile bolj v navadi lesene čebrice, škafci in sodčki. Če so v dobrem stanju, so tudi te posode prav primerne. Le pomivati jih ne smemo, sicer ne bodo več držale medu. Očistiti jih damo čebelam in nato skrbno zbršemo ter shranimo na popolnoma suhem kraju do prihodnje rabe. Vendar se lesene posode prav rade navzamejo kakega duha, kar je pri pločevinastih izključeno, če jih le temeljito pomijemo in zbršimo po rabi in osušene hranimo na zračnem in suhem prostoru.

Tudi v posodah z neokruženim loščem (glazuro) se med prav dobro shrani.

V starih časih so ga hranili v kamnitih vrčih, ki so bili znotraj dobro zglateni. To so bile prav dobre posode, a dandanes ne pridejo več v poštev. Celo dobro žgane in znotraj temeljito zglatene lončene posode niso bile za polpreteklo dobo slabe. Tak lonec je moral lepo in polno zavzavati, če smo ga postavili na prste leve roke in po njem trkali s sredincem desnice. V notranjosti ni smel imeti napak, to je pik ali raz. Tako okrušena so kar pila med, ki je predl tudi steno posode. Tudi take lonce med ob kristalizaciji rad razžene, posebno cvetlični, ki trdo kristalizira. Zato moramo tudi v taki posodi napraviti luknjo v med.

Danes seveda teh posod ne rabimo več. Pač pa imamo manjše množine medu lahko tudi v porcelanastih posodah. Pri vsem tem pa moramo paziti, da ni bila v dotični posodi že prej kaka druga tekočina ali jed, zlasti ne maščoba. Od te ostane vedno še nekaj sledu in med se navzame tega duha, kar mu kvari prijetni okus. Še posebnó pa opozarjam, da mora biti lončena posoda dobro z žico zvezana, sicer jo strd še prej razžene kakor steklo.

Italijanski tečaj na magistratu

Zupanstvo je pri mestnih uslužbenčkih lahko naglo ugotovilo prav dobro voljo za učenje italijanskega jezika, saj je celo zvedelo, da precej uslužbencev za učenje italijanskega jezika dosti časa in razmeroma tudi precej denarja za učenje v raznih tečajih. Da pa to prizadevanje uslužbenstvu čim najbolj olajša, namerava zupanstvo uvesti za mestne uslužbenčke reden tečaj italijanskega jezika na magistratu. Po sedanjem načrtu bodo uslužbenčki razdeljeni v skupine, da se bodo mogli vsaj enkrat na teden udeleževati pouka.

Da se pa preprečijo morebitne težave, ki bi kakorkoli lahko nastale, bo ta pouk med uradnimi urami, tako da bodo uslužbenčki lahko za eno uro zapustili urad zaradi udeležbe v tečaju. Zupanstvo je namreč popolnoma prepričano, da ta olajšava ne bo vplivala na redno uradno poslovanje, ker bo uslužbenstvo, ki je že v mnogih primerih pokazalo čut dolžnosti in posebno navezanost na urad, samo znalo tako urediti in ravnati, da obisk tečaja ne bo mogel postati vzrok zaostankom pri uradnem poslovanju. Tako torej tudi občani in stranke nihakor en bodo občutili te kratke zamude. Saj bo znanje italijanščine samo pospešilo obravnavanje spisov ter bo tako posredno koristilo vsem ljubljanskemu prebivalstvu.

Po takem načrtu torej mestno uslužbenstvo za vsem koristni obisk italijanskega jezika ne bo izgubilo prav nič svojega prostega časa ter tudi ne bo prav nič obremenjeno s stroški, zato bo pa tudi svoje priznanje teh olajšav pokazalo s čim večjim obiskom tečaja in s čim marljivejšim učenjem jezika.

Glede prostora je treba vedeti, da mora biti popolnoma suh in zračen. Zato niso dobre shrambe, ki so poleg kuhinje ali sob, kjer kurimo. Med nateguje zelo rad vlago in te je vedno nekaj v ozračju kuhinje in v prostorih, ki so v zvezi s kuhinjo. Tudi v ostalih sobah, kjer kurimo, se nabira vlaga. Njej ne moremo popolnoma zabraniti dostopa do medu, čeprav so posode zaprte s pergamentnim papirjem. Tak med začne vreti in se kolikor toliko pokvari.

Najbolje se ohrani v suhih in zračnih shrambah z enakomerno toploto, in ki v njih nihče ne prebiva.

Rado se zgodi, da zavohajo mravlje shrambo za med. Zato postavimo posodo na večji papir, okrog nje pa nasujemo na debelo presejanega pepela. S kakimi mazili zoper mravlje ni varno šariti, ker se med hitro navzame duha dotičnega mazila.

Paziti moramo tudi, da ne pridejo do medu miši, ki tudi te slaščice ne zametavajo.

Svež med v shrambi še nekaj časa dozoreva, ker izhlapeva iz njega odvisna voda. Zato ga sprva samo nalahno pokrijemo s papirjem, ali pa naredimo v papirju nekaj luknjic. Pozneje ga pa trdno zavezemo ali zapremo s pokrovom.

Ko se med strdi in ga moramo rabiti, je najboljši primerno, ako uporabljamo pri odjemanju lesene ali roženaste žlice, ne pa kovinastih.

Otvoritev jezikovnega tečaja na poštnem ravnateljstvu

Nad osemnajst tečajev za italijanščino, za konverzacijo in za italijansko kulturo bo letos delovalo na sedežu Zavoda za italijansko kulturo, po naklonjenosti Eksk. Vis. komisarja pa so različni tečaji na raznih zavodih in uradih, podprejenih Visokemu komisariatu. Zavod za italijansko kulturo, ki ima nalogo skrbeti za take tečaje in jih organizirati, tudi na ta način izvršuje svojo dolžnost, ki mu jo je poverila Stranka, da vsestransko ureja in vodi izvenskolsko kulturno življenje v pokrajini.

Najvažnejša skupina jezikovnih tečajev, ki jih vodi Zavod za italijansko kulturo izven svojega sedeža, so jezikovni tečaji na poštnih in brzojavnih uradih.

V sredo se je na poštnem ravnateljstvu začel ob 16 ob navzočnosti vodje Zavoda za italijansko kulturo prof. Attilija Budrovicha in pokrajinskega inspektorja pošte in brzojava dr. Maurija tečaj za izpopolnjevanje, ki ga bo vodil prof. Ferraris. Najprej je v kratkih besedah dr. Mauri izrekel svoje veselje, da je Eksk. Vis. komisar poveril vodstvo jezikovnih tečajev Zavodu za italijansko kulturo. Hkrati se je zahvalil ravnatelju zavoda za ljubeznivost, da je osebnó prišel k otvoritvi in ga prosil, da se še naprej zanima za te tečaje in jih podpira s svojo izkušnostjo.

Ravnatelj Zavoda za italijansko kulturo se je pristrno zahvalil dr. Mauriju za ljubezive besede in za tovariško sodelovanje. Ko je ob otvoritvi naslovil svoj pozdrav vsem tistim, ki so se združili v študiju italijanskega jezika in italijanske kulture, je v zaključek dejal: »Vi pripadate prvemu tečaju, ki je bil ustanovljen v vaših uradih, toda vašemu zgledu bodo sledile stotine in stotine vaših tovarišev. Preden začnemo s temi tečaji, bi rad povedal vsem tistim, ki so se zbrali v tečaju, morda samo zato, ker jim bo znanje jezika služilo v uradu in ker je sploh dobro poznati kateri koli jezik, da je italijanski jezik v resnici vreden študija z ljubeznijo, saj ni kakršen koli jezik kakor kitajščina, bantuščina ali kaka druga govornica, italijanski jezik je najlepši in najbolj harmonični jezik sveta in ga govoriš v deželi, iz katere je izšlo več luči civilizacije kot iz katere koli druge. Govori ga narod, ki ima veliko zgodovino in davnini in tudi v sodobnosti.«

Nato je vodja Zavoda z najlepšimi željami za uspeh tečaja odprl tečaj italijanščine na poštnem ravnateljstvu.

Lepo povest Lee Faturjeve z naslovom **„Na sredi te Ljubljane le lip'ca zelena...“** boste brali v „Slovenčevem koledarju“ za leto 1943. - Naročite ga čimprej!

Važna knjižna izdaja Zveze Bojevniskih Fašijev

Zveza bojevniskih fašijev je te dni izdala brošuro, ki prinaša na 80 straneh v dvojezičnem besedilu Statut Narodne Fašistične Stranke. Listina o delu in Listino o šoli. Uvod v to knjižno izdajo poudarja, da je Zveza borbenih fašijev v Ljubljani hotela s to knjižno izdajo dati boljsem delu slovenskega prebivalstva možnost, spoznati revolucionarne dokumente Fašizma v teku njegovega 20 letnega življenja. V slovenskem prevodu in italijanskem besedilu objavljeni dokumenti sestavljajo potrebne osnove za vsakega, ki hoče priti do dna dogodkom, ki so dozoreli v Italiji od leta 1922 naprej, torej dogodkom, ki so bili predpogoj za ustvaritev korporativne države Benita Mussolinija.

Statut Narodne Fašistične Stranke predstavlja disciplinsko ureditev Stranke in je zanj osnovna moralna trdnost kakor je vojaška disciplina osnova sleherne vojske. Pravilnik PNF je tako oporišče glavnega stroja italijanske države v njenih posameznih in skupnih manifestacijah. Statut obravnava osnovna načela fašistične organizacije, vso hierarhijo od najmanjših do najvišjih edinic in daje navodila za organizatorno delo.

Listina o delu je skladno uresničila socialne principe Revolucije in je spravila v sklad pravice in dolžnosti delodajalca in delavca, tako je bilo v najvišjem interesu naroda s pomočjo razrednega sodelovanja praktično uresničeno to, kar se je včasih in drugod doseglo samo z divjo in neplodno razredno borbo. Listina o delu je zaščita socialne pravičnosti, ki prinaša v sedanji vojni, ki jo bi Italija za utrditev v svetu, najlepše sadove.

Listina o šoli je bila sestavljena zato, da usmeri državljana že od prve mladosti — preko tesnega sodelovanja med šolo in družino — proti temu, kar bo njegova bodoča delavnost v območju narodnega življenja. Tudi v tem se korporativna država uresničuje.

Knjiga bo postala nad vse koristna in dohodljiva tistem, ki si hoče v Ljubljanski pokrajini nekoga dne pridobiti pravice italijanskega državljanstva preko dolžnosti, ki jih nalaga fašistična država. Kdor se bo poglobil v knjigo, bo lahko ugotovil, da si je s tem pridobil snov, ki vsebuje glavna dejanja socialne pravičnosti Fašizma.

Predpisi o igranju narodnih himen v javnih lokalih

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in smatrajoč za potrebno urediti sviranje narodnih himen v prostorih javnih zabavišč in v gostinskih obratih:

Čl. 1. — V prostorih za javne prireditve in javnih zabavišč ter v gostinskih obratih se smeta svirati kraljeva koronica »Marcia Reale« in himna »Giovinezza« samo ob naslednjih dneih: 8. januarja: rojstni dan Njenega Velikanstva Kraljeve Cesarice; 23. marca: ustanovitev italijanskih bojevniskih fašijev; 21. aprila: ustanovitev Rima in proslava dela; 24. maja: obletnica napovedi vojne 1915—1918; prvo nedeljo v juniju: praznik ustave; 15. septembra: rojstni dan Nj. Vis. Prestolonaslednika; 20. septembra: obletnica vhoda italijanske vojske v Rim; 28. oktobra: obletnica pohoda na Rim; 4. novembra: rojstni dan Njegovega Velikanstva Kralja in Cesarja.

Čl. 2. — Poleg v prednjem členu naštetih dni se smeta svirati »Marcia Reale« in »Giovinezza« v omenjenih prostorih in obratih samo, če pokrajinsko vladno oblastvo to posebej odredi.

Čl. 3. — Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo po postopku iz naredbe z dne 26. januarja 1942-XX št. 8 v denarju do 3000 lir.

Čl. 4. — Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino. Ljubljana, dne 30. oktobra 1942-XXI.

Visoki komisar: Emilio Grazioli.

Antica Casa Orticola Stara zelenjadna trdnica
F. VAN DEN BORRE - TREVISO
PIANTE - SEMENTI
RASTLINE - SEMENA
Catalogo gratis a richiesta.
Na zahtevo katalog brezplačno.

S Hrvaškega

Pri modelarskih tekmah, ki so bile predzadnje nedeljo pri Sv. Nedelji, so bili doseženi tle rezultati: modeli, zgrajeni po mednarodnih predpisih: 1. Mladen Prevolič, katerega model je vzdrlžal v zraku 5 minut, 12 sek. in 2 deset. sek. Pri modelih svobodne gradnje pa je zasedel prvo mesto Feman iz Varaždina, katerega model je bil v zraku 3:37 sek. V moštvih, v katerih so bili lahko po trije tekmovalci poedinih mest, je Varaždin zasedel prvo mesto. Zbralo je vsega skupaj 2455 točk. Na drugem mestu je bil Zagreb.

Ljubljana

Obvestila

Petek, 13. novembra: Stanislav Kostka, spoznavalec; Didak, spoznavalec; Nikolaj I, papež; Brilick, škof; Abo, opat.

Koledar

Le kar ne: Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Bleiweisova cesta 34; mr. Trnkoczy, ulica 7, Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova deda 7. Poldite po drva k trgovcem, ki imajo za vas nakazila za prvo razdobje od 1. oktobra do 31. decembra. Vreme je sedaj ugodno in zato mestni preskrbovalni urad priporoča npravičencem, naj ne odlašajo ter čim prej gre do po drva k trgovcu, kjer so se prijavili. Združeno industrijev in obrtnikov za Ljubljansko pokrajino poziva zainteresirana podjetja, ki so naročila tiskovine za novi register prejema in oddaje in za inventar zalog racioniranih predmetov, da jih nujno dvignejo v pisarni Združenja, Beethovnova ulica 10. Podjetja izven Ljubljane prejmejo tiskovine po pošti.

Najlepša knjiga letošnjega leta bo »Slovenčev koledar«

Slovenski čebelar. Pravkar je izšla 11. in 12. številka kot poslednja v tekočem letu. — V uvodnem članku razpravlja Metod Klemen o treh vrstah kranjčev, to je o Janševem panju, o trgovskem in navadnem kranjču. Urednik Bukovec nadaljuje svojo zgodovinsko poučno razpravo o »Naših panjskih končnicah«. Članek krasijo slike. Fr. L. piše o pravilnem shranjevanju medu in o svojem prašičku-negovančku. Dalje prinaša list poročilo o obnem zboru, kotiček za radovedneže in drobiž kjer najde bralce marsikatero zanimivo in poučno drobtinico. Iz sejnih zapisnikov povzemamo, da Čebelarstvo društvo še ni prejelo obljubljenega sladkorja za krmiljenje čebel, čeprav je že v juliju napravilo vse potrebne korake na pristojnih mestih. List bo izhajal v letu 1943 v istem obsegu in nakladi kot doslej.

Repo, zelje za ribanje, rumeno kolerabo, krmilno peso prodaja Gospodarska zveza v svojem skladišču v Maistrovi ulici 10 in v mesarskih stojnicah na Pogačarjevem trgu.

Izložbena okna, ki zaslužijo ogleda

Med okusno urejenimi izložbami Ljudske knjigarne Pred Skolijo prednjači zlasti izložbeno okno v katerem so razstavljene vezane knjige, danes gotovo naše najboljše družinske zbirke knjig »Slovenčeve knjiznice«. Oprema v celoplatno in v polplato vezanih knjig imenovane zbirke, po zamisli g. arh. Gajška Vladimirja; je neka; izrednega, nenavadno lepa in bo ugajala še tako razvajenemu okusu. — Barvnim kombinacijam v polplato vezanih knjig bi dali celo prednost pred v rdeče platno vezanimi knjigami, ki so tiskane na boljšem papirju. Te vezane knjige zaslužijo vso pozornost bralcev in kar vabijo, da si jih vsak omisli za svojo lastno knjižnico, kateri bodo gotovo v poseben okras. Ljudska knjigarana sprejema naročila za »Slovenčeve knjižnice!« Po uspehi ureditvi se istotam odlikuje izložba »Naše knjige«, v kateri je razstavljena knjiga Salvaneschia: Paganini-Chopin. — Prav tako opozarjamo na razstavo knjig »Slovenčeve knjižnice« v podružnici na Miklošičevi cesti 5. — Išćimo razvedrila in znanja iz dobrih knjig.

Ljubljansko gledališče

Drama.

Petek, 13. novembra ob 15: »Oče naš«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.
Sobota, 14. novembra ob 16:30: »Gradbenik Solnes«. Red B.
Nedelja, 15. novembra ob 10:30: »Princeska in paširček«. Otroška predstava. Znižane cene od 10 lir navzdol. — Ob 15: »Oče naš«. Izven.
Ponedeljek, 16. novembra: Zaprto.

Opera.

Petek, 13. novembra: Zaprto.
Sobota, 14. novembra ob 16: »Traviata«. Izven.
Nedelja, 15. novembra ob 15: »Gasparone«. Opera. Izven. Cene od 24 lir navzdol.
Ponedeljek, 16. novembra: Zaprto.

G. Verdi »Traviata«, opera v treh dejanjih (štirih slikah). Osebe: Violetta — Ribičeva, Fiora — Poličeva, Anina — Polajnarjeva, Alfred — Čuden, Germont — Janko, Gaston — B. Sancin, Douchol — Anžlovar, Obigny — Dolničar, Grenvil — T. Petrovič k. g., sluga Violette — Gregorin. Dirigent D. Zebre, režija in scena C. Debevc, zborovodja R. Simoniti, koreograf inž. P. Golovin. Solo pleše Silva Japljeva.

• XI.

A D'ENNERY: DVE SIROTI

»Ne to pa ne!« mu je odvrnila Marijana.
Frochard se ji je približal, jo srepo pogledal v oči, jo prijel za roko tako trdo, da jo je zabolelo, potem pa ji rekel z naglasom, ki ni dovoljeval ugovora:
»Meraš! Tako hočem jaz!«
Tedaj je odšel in pustil nesrečnico, ki jo je začela grizti vest.
Iz oči so ji drle solze. Za hip se je v njeni glavi nekaj posvetilo: z grozo je videla vso svojo preteklost in zločin, ki ga je sedaj zagrešila nam matini nedolžnim otrokom, ko je ukradla nabrane solde.
In videla je z grozo in strahom, da je njeno življenje odslej priklenjeno na tega zločinca, ki jo je pahnil tako globoko. Samo ena stvar jo lahko osvobodí njegovega vpliva: smrt!
X.
Lafleur se je s svojim novim prijateljem vsedel za mizo in poklical natakarkarja.
»Igralne karte in steklenico dobrega vouvrayca«, je ukazal.
Ko sta dobila karte, jih je premešal. Odprl je še steklenico, nato pa sta začela igrati.

Lafleur je bil dober igravec, toda da bi dosegel svoj namen, je moral nameroma izgubljati. In res je igra potekala v korist gospoda Martina. Onabren od dobrih kart, ki jih je »mei v rokah, je pogosto srknil to gosto vince, ki ga je spravilo v zelo dobro voljo.
Lafleur je izgubil prvo partijo pa tudi prvo butiljko. Sledila je druga in prijatelj je srkal požirek za požirkom.
Edino, kar je strežaja vzmirjalo, je bila lahkotnost, s katero je stari gospod pil to vino, ki je bilo močne alkoholiske stopnje. Razlaga za to uganko pa se je pojavila ob četrti steklenici, ko je gospod Martin, ki je dobil prvi dve partiji, želel igro ponoviti, med igro pa ni pozabil na svoje suho grlo.
»Moj dragi gospod, zame so štiri ali pet steklenice tega vina prava ničla. Vedite, da sem, odnosno sem bil trgovec z vinom in ga med prijatelji in vrstniki nisem našel takšnega, ki se mogel z menoj meriti.«
Lafleurja bi kmalu zadela srčna kap. Prišel je do spoznanja, da bo treba uporabiti skrajna sredstva, kajti če bo šlo tako naprej, bo pijan on sam, potem pa z bogom vsi načrti, z bogom markizove nagrade!

Začela se je nova igra, ki pa se je razvijala v dobro slugo, ki je zmagal.
Tedaj se je od vrat izza miz zaslišal ropot. Mnogoteri so se bili dvignili in začeli poravnovati svoje račune natakarkarju in začeli obračati svoje oči na cesto.
Martin, ki ga je ta vrvež zdramil, je odložil karte in se začel dvigati.
»Mislim, da je prispela kočija, in zato bo boljše, če gremo.«
Lafleur, ki ga je obšla trpka misel, se je grenko nasmehnil, potegnill uro ter začel kazati prijatelju, da je še vedno dovolj časa. Na vsak način pa bo treba prosi lastnika, da ju bo poklical o pravem trenutku.
Ko je to izrekel, se je dvignil in se usmeril proti vratom. Njegov prijatelj je imel prav: na trgu se je gnetlo ljudstva in vedel je, da se bliža čas prihoda pošne kočije.
Vrnil se je k mizi v trenutku, ko je gospod Martin naročal natakarkarju novo steklenico.
Tedaj se je domislil, da je nastopil trenutek za uporabo uspavalnega sredstva, ki ga je nosil v žepu. Medtem ko je tovariš naliveal kozarca, je mešal karte. Nenačoma pa mu je polovica kart zdrnila iz rok in padla pod mizo.
»Nikar se ne trudite, jih bom že jaz jcbral,« je hitro dejal Lafleur, toda stavec se je že s težavo nagnil navzdol, da bi pobral karte.
Ne da bi izgubljal čas, je strežaj vzlel iz žepa stekleničico, jo potresel in zlij skoró vso vsebino v kozarec gospoda Martina.
»Pijte, prijatelj,« je naglo dejal Lafleur in mu ponudil kozarec, zraven pa prijel za svojo.
Gospod Martin je v hipu izpraznil ves kozarec, potem pa se namrdnil.
»Kakšna soprota!«
»Res, tudi jaz jo občutim.«
Lopov je začel mešati karte in jih začel počasi deliti, da bi videl učinek uspavalnega sredstva.
Vmes pa je skrivaj opazoval obraz svojega tovariša in z radostjo gledal očitno muko, s katero je dobri mož skušal držati svoje oči odrte.
»Zdi se mi, da ste malce zaspani, ali ne?«
»No... Na... to zlodjevo vino... Kar dajte karte!«
Lafleur je razdelil karte, zraven pa se obotavljal. Začel je igrati, ko jo je nenačoma zapazil, da je starcu glava klonila na mizo in da je mož obsedel negiben. Takoj mu je rezko smrčanec povedalo, da je bil gospod Martin že na poti v svet lpih sanj.
Strežaj se je dvignil in poklical natakarkarja.
»Moj prijatelj je zadremal. Ne budite ga,« mu je dejal in mu stisnil v roko denar za poplite steklenice, povrh pa še dobro napitnino.
»Bodite brez skrbi! Nihče ga ne bo vzmirjal!«
Tisti hip se je vse obrnilo ven iz gostilne in takoj se je zaslišalo pokanje biča, znak, da je prispela pošna kočija.
Lafleur je stekel proti izhodu in privspel ravno o pravem času, da je videl pošno kočijo iz Normandije, ki se je ustavila pred poštnim uradom.

Medtem ko je Lafleur dirjal proti sredini trga, se je večja skupina ljudi gnetla krog pošne kočije. Pred vsemi pa je stala stara beračica Frochardova.
Oči je imela obrnjene na drugi konec ceste, po kateri je videla prihajati mladeniča, ki je nosil v rokah zabojček z brusilnim orodjem. Nesrečnik je bil šepast.
»Srečo ima, da prihaja pred mojim kerubom... je mrimlala zlobnica, »sicer bi dobil batine... ti postopač!«
Ta postopač je bil Peter, čeprav sin stare Frochardove in brat Jakoba, keruba, kakor ga je nazivala njegova mati.
Slednji je bil visok, čeden in razbrzdán, v vsem kot izreden oče. Starka ga je kar malikovala. Drugi sin je bil majhen po postavi, njegovo čelo pa so rezale globoke gube, ki so mu jih zorale strahote in rpljenje, ki ga je moral prestajati doma od svoje matere.
Z vsega reveževega stasa je dihala sama dobrotá in poštenost, ki bi ju zamamiskali na Jakuba in njegovi materi.
Brusač, ki je delal čast svoji obrti, se je približal starki, ki se je delala, kakor da ga sploh ne vidi.
»Mama, zakaj me ne pogledate? Vam ni všeč, da pošeno delam in zato ovražite tole moje skrinjico z orodjem? Zakaj? Veakdo ima nekaj svojega veseljja in jaz nočem beračiti, rajši bi se vrgel v Seino.«
»Zgubi se, ti kruljavec, zmerom si bil ničla...«

Kakšno vojsko premorejo Angleži za obrambo Indije

Ta vojska je zrcalo vse pestrosti in raznolikosti, ki jih je Indija prepolna

Zadnja poročila iz Daljnega vzhoda so vedela povedati, da so se na meji med Indijo in Burmo začela številna ogledniška delovanja japonskih in britanskih čet. To kratko naznanilo bi pomenilo, da je treba na tem bojnem terišču, kjer že dobrega pol leta ni bilo nobenih večjih vojnih dogodkov, pričakovati poživljene delavnosti ali celo japonskega napada. Pojavlja se s tem v zvezi vprašanje, kakšne sile imajo na razpolago Britanci za obrambo Indije, ki je živce imperija.

Nadzorstvo nad vso oboroženo silo v Indiji ima podkralj, ki v tem svojstvu ni odvisen ali odgovoren indijskiemu parlamentu. Njegov namestnik je armadni poveljnik, ki ima slike z glavnim imperialnim stanom v Londonu, odgovoren pa je tudi za varnost države in za izvežbanje, opremo in stanje vojske.

Pisana in pestra vojska

Ko so Angleži sredi 18. stoletja zasedli Indijo, so si tam uredili vojsko, v kateri so bili najemniki. Pohlep po dobrem zaslužku je premamili marsikoga, da je stopil v to službo. Danes šteje indijska redna vojska okroglo 100.000 mož, ki so večinoma domačini prvostoljci, medtem ko imajo Angleži tudi svojo redno vojsko, ki šteje 60.000 mož, v njej pa služijo le ljudje angleške krvi. Tretja enota v Indiji je tako imenovana gorska in gozdna vojska, ki šteje okroglo 40.000 mož in so jo Angleži izurili in opremili čisto po svoje. Ta vojska je dodeljena okrog 40 indijskim maharadžam za razne častne službe in za paradne nastope. Angleži imajo nad njo popolno nadzorstvo. Precej manj je vredna armada tako imenovanih pomožnih čet, ki je imela nedavno okrog 20.000 mož, samih domačinov iz vseh indijskih pokrajin, ter okrog 30.000 mož, ki so pa večinoma sinovi britanskih naseljencev in mešanecv iz angleško indijske krvi. Te mešanecv nazivljejo Angloindijci, svoj čas pa so jih klicali za Evrazijce. Nazadnje pa je treba k tem skupinam vojske prišteti še 45.000 mož iz Nepala, ki imajo pa izključno le to nalogo, da varujejo in ščitijo važne ceste na severnem delu države. To so ljudje iz države Nepala, ki leži na južnem robu Himalaje. Nepal je sicer neodvisna in svobodna država, je pa zvest angleški zaveznik in ima s svojim mogočnim sosedom tudi posebno pogodbo, ki določa, da smejo Angleži v deželi nabirati vojske za varstvo strateško prevažnih cest. Seveda imajo Angleži tudi nad to vojsko popolno nadzorstvo in ji dajejo večino častniškega zbora.

Za značno obrambo Indije so Angleži pred desetimi leti ustanovili posebno letalsko skupino, ki ji poveljuje letalski maršal. Pred tremi leti je imela ta vrsta orožja v službi 2215 Britancev in okrog 2000 domačinov, toda slednji so spadali le v pomožne delavske čete. Zadnja leta je Anglija namenila Indiji tudi manjšo mornarico za zaščito obrežij, vendar se ta vrsta orožja ni mogla dosti

razviti. Nedavno je štela v celem okrog 2000 mož posadke. Gre za manjše bojne čolne in druge nadzorstvene enote, ki imajo bolj obrambni kakor napadalni značaj.

Gurkhi in Sikhi so edini dobri vojaki

Med domačinskimi plemeni, ki dajejo Angležem najboljši vojaški material, sta plemeni Gurkhov in Sikhov. Gurkhi so Evropi znani že iz prejšnje svetovne vojne, kajti odlikovali so se po tem, da so znali z dolgimi noži rezati vratove. Po njihovih plemenskih lastnostih jih uvrščajo med Mongole. Večinoma so doma iz Nepala in Pandžaba in iz bližnjih indijskih pokrajin. Na zunaj se spoznajo po tem, da nosijo dolge lase in dolge brade. Sikhi so predstavniki vojaške kaste plemena, ki se je odlikovalo po tem, da je hotelo preobraziti hindujsko vero in odpraviti češčenje neštevilih bogov in razne božje poti kakor tudi ponostaviti bučno bramansko versko obredje.

Na splošno Angleži pravih Indijcev ne štejejo za dobre vojake. Pravijo, da vera in podnebje močno vplivata nanje, posebno je ta vpliv kvaren, kar se tiče bojnega duha in orožja. Okrog 85% vseh indijskih vojakov je doma iz Nepala, obrobni pokrajini in iz mohamedanskih predelov, ostane pa se zbira iz vseh najrazličnejših krajev.

Vodstvo je seveda v angleških rokah

Nad vso organizacijo in vsemi četami imajo Angleži strogo nadzorstvo. V britanskih oddelkih so častniki izključno le Britanci, v domačinskih oddelkih pa so britanski častniki v ogromni večini. Indijci so večinoma le na nižjih častniških stopnjah. Običajni in poveljevalni jezik je indijski, toda zaradi pisanosti in raznolikosti jezikov se morajo mnogi novinci vojaki tega jezika že naučiti, da sploh morejo izpolnjevati svoje dolžnosti.

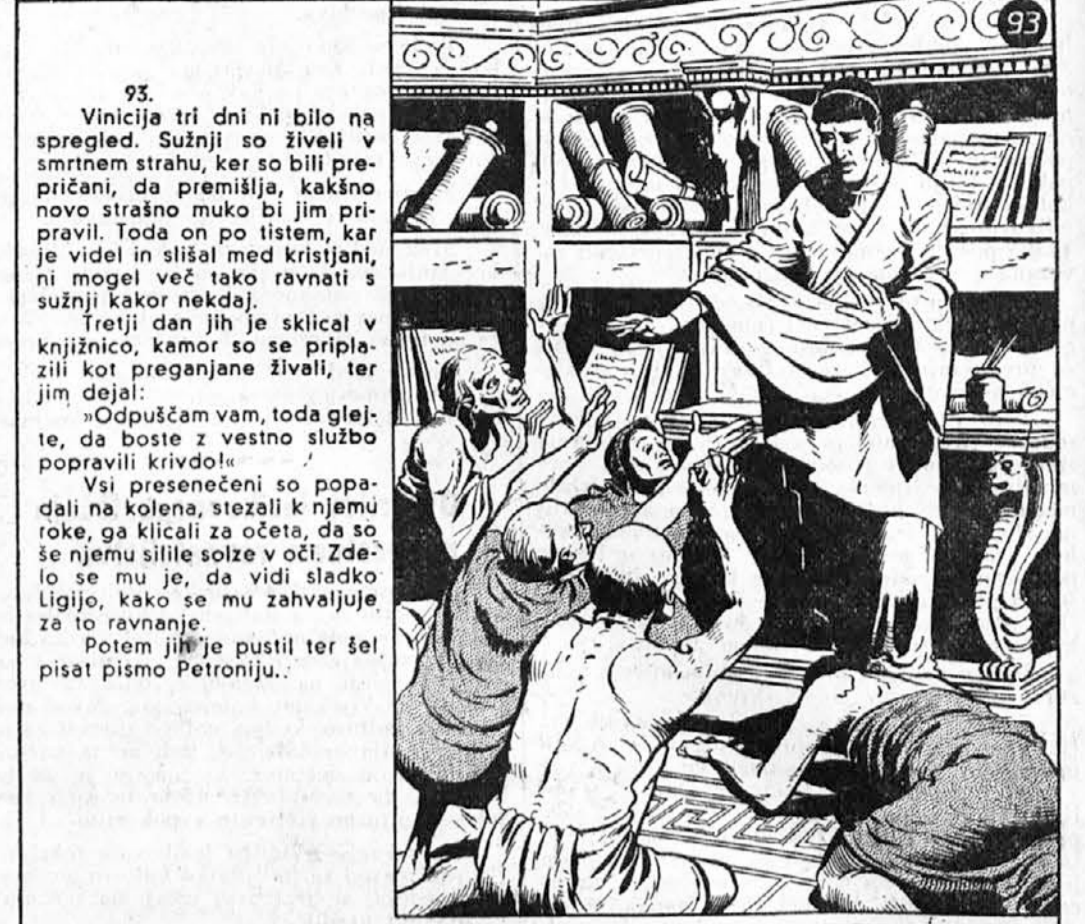
Celotna vojska v Indiji je vključno s pomožne čete štela nekako 300.000 mož, za lansko leto pa so dejala poročila, da se je ta vojska dvignila na pol milijona mož, zraven pa je tam še okrog 70.000 Angležev. Letos se je število najbrže še povečalo, ker je tudi nevarnost, ki preti temu delu britanskega imperija, mnogo večja kakor pa leto obsorej. Vojaški strokovnjaki so pa mnenja, da se indijski pisani vojski ne smejo pripisovati posebne kakovosti, kakor na primer odločnost, disciplina in vztrajnost. Pač je ta vojska doslej zadostovala za to, da so si Britanci držali oblast in obvladali deželo. Kako pa bo z disciplino in zvestobo teh čet, če bi prišlo do resnega spopada za Indijo in v koliko se je propaganda za indijsko neodvisnost vgnježila tudi med te vojake, pa bo pokazala bodočnost. Ni verjetno, da bi indijski vojaki streljali na svoje sorojake, če bi borba za neodvisnost prišla na ostrino.

HENRIK SIENKIEWICZ ROMAN V SLIKAH

RISAL JOŽE BERANEK

QUO VADIS?

PRIPREDIL EDV. TRAVEN

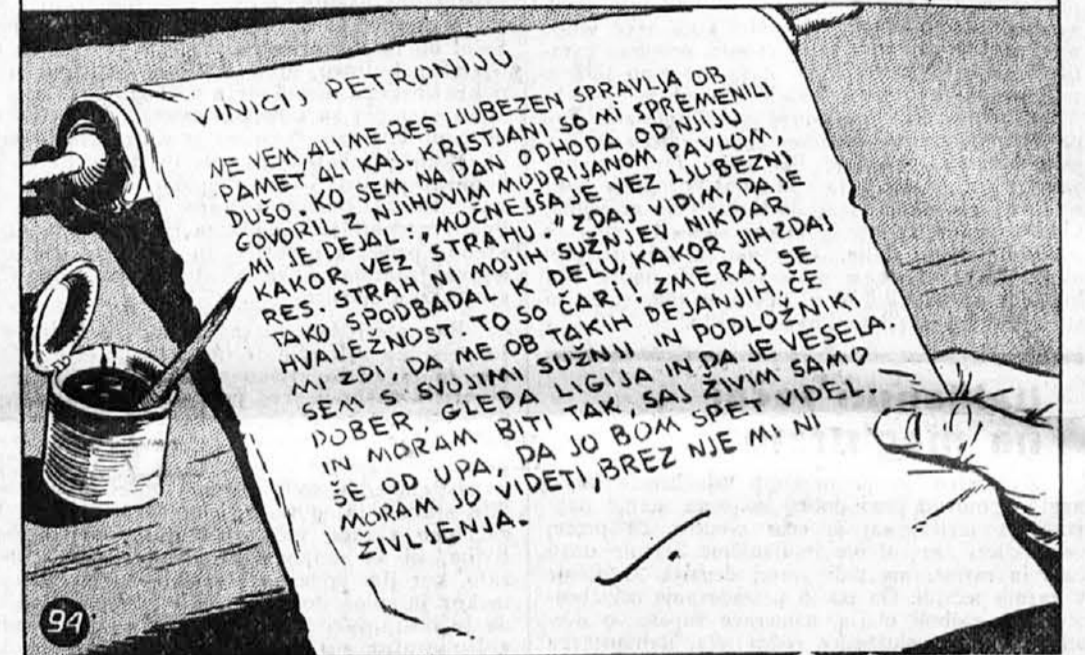
93. Vinicija tri dni ni bilo na spregled. Sužnji so živeli v smrtnem strahu, ker so bili prepričani, da premišlja, kakšno novo strašno muko bi jim pripravil. Toda on po tistem, kar je videl in slišal med kristjani, ni mogel več tako ravnati s sužnji kakor nekdanj.

Tretji dan jih je sklical v knjižnico, kamor so se priplazili kot preganjane živali, ter jim dejal:

»Opuščajam vam, toda gledajte, da boste z vestno službo popravili krivdo!«

Vsi presenečeni so popadali na kolena, stezali k njemu roke, ga klicali za očeta, da so se njemu silile solze v oči. Zdelo se mu je, da vidi sladko Ligitjo, kako se mu zahvaljuje za to ravnanje.

Potem jih je pustil ter šel pisat pismo Petroniju.

Dve novi nemški družbi za vzhodne pokrajine

Pod okriljem družbe »Elbrus Filmgemeinschaft G. m. b. H.« je bila te dni v glavnem nemškem mestu ustanovljena nova filmska družba, ki naj bi začela z najpotrebnejšimi deli za razvoj kinematografije v vzhodnih pokrajinah, ki so jih zasedle nemške čete. Kot svetlovalca sta bila imenovana gospoda Siegfried Kyser in Hans

Lorenz. Istočasno je bila ustanovljena tudi družba »Deutsche Kaukasus Film G. m. b. H.« (Nemška filmska družba za Kavkaz), ki naj oskrbuje vsa filmska podjetja na Kavkazu. Nemčija je za to družbo izdala že več kot 200.000 mark.

Naročajte Slovenski dom!

Odkod je štafeta?

Po vsem svetu je razširjeno mnenje, da je prišla štafeta — najlepša in najbolj priljubljena oblika tekmovanja — iz Anglije. To je zmotno. V resnici je bila štafeta rojena v Nemčiji, kjer se je tudi najbolj razširila. Ne moremo pa z gotovostjo trditi, v katerem kraju so prvič tekli štafete. Domnevajo, da so jo že l. 1890 uvajali v športnih krogih, in sicer v obliki, ki je bila tedaj v navadi; ne v ograjenih prostorih, ampak na ravni progi, ki so jo večkrat pretekli gor in dol. Ta vrsta štafete je bila do prve svetovne vojne povsod najbolj običajna. Pri predajanju so namesto današnjih paličic uporabljali zastavice. Dandanes uporabljajo to štafeto samo še pri prireditvah v zaprtih prostorih zaradi pomanjkanja prostora. Prve štafete na prostem v ograjenih prostorih so bile na progi 5x100 m, 4x100 m in 3x100 m. Pozneje so uvedli štafeto na 10x100 m. Od leta 1903 je prišla v navado štafeta na 3x1000 m, medtem ko so tzv. švedsko štafeto uvedli precej pozneje. Kmalu po Olimpiadi l. 1908. je bila uvedena olimpijska štafeta na 1600 m. Zadnja, ki je bila uradno priznana je ona na 4x400 m dolgi progi. Ta je danes na sporedu skoraj pri vseh večjih športnih prireditvah. Tudi velike cestne

štafete so nemškega izvora. Najvažnejša nemška štafeta te vrste, Potsdam—Berlin, na progi 25 km, obstoja že več kot tri desetletja. Njen ustanovitelj je bil dr. Karl Diem, glavni tajnik olimpijskih tekem v Berlinu in ravnatelj olimpijskega inštituta v prestolnici Nemčije. (1.)

Padanje rojstev na Švedskem

Švedska ima danes najmanjše število rojstev v Evropi. Kakor poročajo, je vlada ustanovila neko posebno družbo, ki naj preučí ta pojav. V kratkem času so poslali vladi poročilo, v katerem pravijo, da je pravi vzrok vidnega padanja rojstev v nebrzdani želji po uživanju in po materialnih koristih, v zadrževanju zakonov in v skoraj popolnem pomanjkanju verskega čuta pri mladini. Če se bo upadanje rojstev nadaljevalo v današnjih izmerah, se bo število prebivalcev skrčilo na tri milijone. Tako bo Švedska, ki šteje danes približno 6.250.000 ljudi, imela l. 2042 samo še tri milijone prebivalcev. Zal pa danes še ni nobenega upanja, da bi se na Švedskem ta nezdravi pojav kaj izboljšal. (1.)

Skrivnostna Kitajska Prvi dnevi na Kitajskem

Amoy (Južna Kitajska).

Tri ure so zadostovale, da smo se znebili vreč s kavo, ki jo je odložil naš hojandski parnik iz skladišča v Amoyu. Amoy je samo majhno pristanišče velike Kitajske obale in parniki ga opravijo nimogrede (če se sploh ustavijo tam). Toda neodločen tajfun se je mudil v bližini in mi naj bi počakali v pristanišču toliko časa, dokler se ne bi trdno odločil, kam se bo obrnil. To je trajalo dva dni. Nato smo ga pa še vedno ujeti za rep. Vsekakor v Amoyu smo šli lahko na kopno, in ker je bil to prvi resnični del Kitajske, ki sem ga videl, sem bil tajfunu hvaležen za navzočnost (čeprav mi je kasneje poškodoval kovčeg).

Majhna mesta dajo preglednejšo sliko svoje dežele, kakor prestolnice. In kaj naj bi želel oni, ki je prvič prišel na Kitajsko, bolj kakor poenostavljenje tako različnih, težko razumljivih in med seboj nasprotujočih si poročil, na podlagi katerih se je poučil o najboljjudenejši državi na svetu.

Visok nraven nauk Konfucija, mešan z barbarstvom ropajočih generalov (katerih imena so si tako rafinirano podobna in pri tem spet zvane tako tuje in jih neprestano med seboj zamenjavaš); miroljubna republika, ki se ne more rešiti meščanske vojne. Studentje, ki delajo svetovno politiko; roparji, ki postanejo generali, in generali, ki gredo v samostan. Resnično ni lahko znajti se v tem, pa je žal potrebno. Vsak četrti človek je Kitajec, in za usodo vsega človeštva ne more biti vseeno, kaj počne petindvajset odstotkov njegovih članov.

kakor da je lastnorčno preobrnil zmajev prestol. Neprestano je izražal svoje mišljenje in je to delal v taki angleščini, ki je nedvomno kazala na amerikalansko vzgojo. Družbeni agent je kazal s palecem za njim in šepetal:

»Poglejte si ga! V treh letih ne bomo imeli tukaj nič več ugovarjati.«

In pri tem je bil Amoy še pred enim letom »pogodbeno pristanišče« belih, v katerem Kitajci niso imeli nič govornosti... Sedaj pa tu že carinijo. Lepo, to je spodbudno.

Da, in potem je prišel še ladjiski »komprador« in je tarnaje vpraševal, ali je zares treba tako dolgo ostati v Amoyu. »Komprador« je Kitajec, ki nadzira kulije na krovu, skrbi za prehrano potnikov, ter je porok za tatvine prtljage. Naš »komprador« je spreten mož. To je razvidno že iz tega, da je v Singapooru, v Saigonu in Hongkongu uredil svojim zakonskim ženam trgovince in je med vožnjo že dvigal svoj dobiček. Toda tako spreten vendar ni, da bi mogel preprečiti kulijem iz Amoya tatvine. Dve vreči kave sta že izginili.

»Dobil jih bom nazaj,« je stokal v svoji polomljeni angleščini, toda stalo me bo petdeset dolarjev.«

»Kako?«

»Če plačam tajniku delavskega društva »Stauer« petdeset dolarjev, jih bom dobil nazaj in mi ne bo nič več ukradeno.«

S tem je potrdil zmotno primerjati kitajska delavska društva z našimi. Zapadnim družabnim oblikam ter vzhodni Aziji se godi tako, kakor naši zgodnji zelenjavi. Nekaj čisto drugega postane iz nje. Komaj je mogoče spoznati. Prav s tem se dajo razlagati prenekatera naša nesporazumjenja.

Mesto Amoy mi je pojasnilo nadaljnje zmete. V njegovih viju-gastih ulicah sem srečal množico raztrganih ubogih Kitajcev (otroke, ki so bili neprijetno suhi), medtem ko se na drugi strani pristanišča na čistem otoku Kulangsu sprejaha na ducate dobroobdelanih in dobro rejnih metodističnih misijonarjev. Tam imajo bolnišnico in šolo, ki jo imenujejo »amerikalansko vseučilišče«, stanujo v belih vilah, ki so podobne dvorcem in ki so zidane sredi lepih vrtov; s seboj vodijo svoje čedne žene in svoje zdrave plavolase otroke. Eden, ki sem ga ravno gledal, je pri kupčiji odtgnil Kitajcu deset centov. Druga misijonarska družina se je kopala na obali in nek misijonski zakonski par je vodil na sprehod tri kitajske otroke. Domnevam, da je bil to vladni podmladek, kajti nosili so ameriško baseball obleko in so bili po videzu že skoro tako samozavestni, kakor carinski častnik na našem parniku.

Kar mi je zlasti padlo v oči, je dejstvo, da je ostal ves ta blagoslov na amerikalanskem otoku, namesto, da bi dosegel tudi gladen kitajski breg, za katerega je bil očitno določen. Misijonski otok leži sredi Amoya kakor simbol zapadnega vpliva na Kitajsko. Bogat in osamljen. Verjetno tudi nerazumljiv.

Obstal sem daleč od kitajskega brega. Neverjetno, kako so Rumeni stisnjeni skupaj. Vsekakor razumljivo, če pomislimo, da ima Kitajska četrtino vsega človeštva, da pa ima samo pet milijonov kilometrov zemlje, kar predstavlja samo trideseti del zemeljske površine. Problem prehrane je gotovo nujnejši kakor politika. Krči revolucije meščanskih vojn in plenjenje, ki Kitajsko vedno bolj slabi, so manj pogojeni po političnih programih, kakor p obupni borbi za pretesne virove za prehrano. Iz lačnih postanejo vojaki, ki sledijo kateremu koli političnemu geslu, zato da si naropajo hrane. Narod jih prenaša kot prirodno in inezogibno zlo. V srednjem veku so to balo plenili Japonci, potem so se na njej ugnježili kitajski mandarinji, nato so jo požigali kitajski generali, da so spet napravili prostor Japoncem. Ubogi narod!

Pri tem pa je ostal (vsaj v Amoyu) vljuden in pripravljen pomagati. Ne bom pozabil berača, kateremu sem hotel odkupiti škatlco vžgalice. Dal mi je svojo na pol polno in odklonil plačilo.

Vprašal sem za pojasnilo nekega Angleža, ki je živel kot trgovec v Amoyu.

»To je čisto priprosto,« je rekel, »mož ne trguje z vžgalicami in mu zato njegova trgovska morala prepoveduje prodati Vam škatlco. Ker pa Vam je hotel ugajati, Vam jo je podaril.«

»Toda mislil sem,« sem izrazil svoje pomisleke, »da so postali Kitajci samozavestni in da odklanjajo ugajati tujcem.«

»Ali veste, koliko prebivalcev ima Kitajska?«

»Štiristoštrideset milijonov, mislim.«

»Da, od teh štiristoštrideset milijonov je štiristoštrideset takih, kot ta berač: vljudnih, poštenih in pridnih. Kakih deset milijonov je postopačev, tatov, roparjev; malo manjši odstotek, kakor pri nas doma, toda če se teh deset milijonov oboroži proti ostalim štiristoštridesetim milijonom, pa boste dobili Kitajsko iz zadnjih dvajsetih let z nekaj milijoni roparjev, ščuvancev in verižnikov na eni strani, in stotine milijonov onih, ki trpe lakoto na drugi strani.«

»In ti verižniki in ščuvanci? Od kje prihajajo?«

Anglež je pokazal na opasen otok amerikalanskih misijonarjev z lepimi rdečimi ploščicami na strehah:

»Nekatere vzgoje v takih šolah, drugi pa se nauče sami od sebe...«